

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణే
॥ తృతీయాష్టకే నవమః ప్రశ్నః ॥
(అశ్వమేధం - 2)

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
॥ తృతీయాష్టకే నవమః ప్రశ్నః ॥
(అశ్వమేధం - 2)

హరిః ఓ(4)ం ।

ప్రజాపతిరశ్వమేధమస్మజత ।

సోఽస్మాధ్నుష్టోఽపాక్రామత్ ।

తమష్టాదశిభిరనుప్రాయుంక్త ।

తమాప్నోత్ ।

తమాష్టాఽష్టాదశిభిరవారుంధ ।

యదష్టాదశిన ఆలభ్యంతే ।

యజ్ఞమేవ తైరాష్టా యజమానోఽవరుంధే ।

సంవధ్నరస్య వా ఏషా ప్రతిమా ।

యదష్టాదశినః ।

ద్వాదశ మాసాః పంచర్తవః ॥ 1 ॥

సంవధ్నరోఽష్టాదశః ।

యదష్టాదశిన ఆలభ్యంతే ।

సంవధ్నరమేవ తైరాష్టా యజమానోఽవరుంధే ।

అగ్నిష్టేఽన్యాన్పశూనుపాకరోతి ।

ఇతరేషు యూపేష్వష్టాదశినోఽజామిత్వాయ ।

Please let us know of any errors in this text.

నవనవాలభ్యంతే సవీర్యత్వాయ |
 యదాఽఽరణ్యైః సగ్గీస్థాపయేత్ |
 వ్యవస్యేతాం పితాపుత్రౌ |
 వ్యధ్వానః క్రామేయుః |
 విదూరం గ్రామయోర్గ్రామాంతౌ స్యాతాం || 2 ||

ఋక్షీకాః పురుషవ్యాఘ్రాః పరిమోషిణ
 ఆవ్యాధినీస్తస్కరా అరణ్యేష్వాజాయేరన్న్ |
 తదాహుః |
 అపశవో వా ఏతే |
 యదారణ్యాః |
 యదారణ్యైః సగ్గీస్థాపయేత్ |
 క్షిప్రే యజమానమరణ్యం మృతగ్ం హరేయుః |
 అరణ్యాయతనా హ్యరణ్యాః పశవ ఇతి |
 యత్పశున్నాలభేత |
 అనవరుద్ధా అస్య పశవః స్యుః |
 యత్పర్యగ్నికృతానుధ్నుజేత్ || 3 ||

యజ్జవేశసం కుర్యాత్ |
 యత్పశునాలభతే |
 తేనైవ పశునవరుంధే |
 యత్పర్యగ్నికృతానుధ్నుజత్యయజ్జవేశసాయ |

అవ॑రు॒ద్ధా అ॒స్య ప॒శవో॑ భ॒వంతి॑ ।
 న య॑జ్ఞవే॒శసం॑ భ॒వతి॑ ।
 న య॑జమా॒నమ॑ర॒ణ్యం మృ॑తగ్ం హ॒రంతి॑ ।
 గ్రాం॒యైః స॒గ్గస్థా॑పయతి ।
 ఏ॒తే వై ప॒శవః॑ క్షే॒మో నామ॑ ।
 సం॒పితా॑ పు॒త్రావ॑ప॒స్యతః॑ ।
 సమ॑ధ్వా॒నః క్రామ॑ంతి ।
 సమ॑ంతికం గ్రామ॑యోర్గ్రామాంతో భ॒వతః॑ ।
 నర్జ్మికాః॑ పు॒రుష॑వ్యా॒ఘ్రాః ప॑రిమోషి॒ణ ఆ॒వ్యాధి॑నీ॒స్తస్కరా॑
 అ॒రణ్యే॑ష్వా॒జాయ॑ంతే ॥ 4 ॥

ఋ॒తవః॑ స్యా॒తాము॒ఘ్నజే॑ఢ్యత॒స్త్రిణి॑ చ ॥ 1 ॥

ప్ర॒జాప॑తిరకామయతోభౌ లోకా॑వవరుంధీ॒యేతి॑ ।
 స ఏ॒తాను॑భయాన్పశూనప॒శ్యత్ ।
 గ్రాం॒యాగ్శ్చార॑ణ్యాగ్శ్చ ।
 తానా॑లభత ।
 తైర్వై స ఉ॒భౌ లోకా॑వవారుంధ ।
 గ్రాం॒యైరే॒వ ప॒శుభి॑రిమం లోకమ॑వారుంధ ।
 ఆర॑ణ్యైరముం ।
 య॒ద్ధ్రాం॒యాన్పశూనా॑లభ॒తే ।

ఇ॒మమే॑వ తై॒ర్లో॒కమ॑వరుంధే ।

యదా॑రణ్యాన్ ॥ 5 ॥

అ॒ముం తైః ।

అన॑వరుద్ధో వా ఏ॒తస్య॑ సం॒వత్స॑ర ఇ॒త్యా॑హుః ।

య ఇ॒త ఇ॒తశ్చా॑తుర్మా॒స్యాని॑ సం॒వత్స॑రం ప్ర॒యుంక్త॑ ఇతి ।

ఏ॒తావాన్ వై సం॒వత్స॑రః ।

యచ్ఛా॑తుర్మా॒స్యాని॑ ।

యదే॑తే చా॒తుర్మా॒స్యాః ప॑శవ ఆ॒లభ్యం॑తే ।

ప్రత్య॑క్షమే॒వ తైః సం॒వత్స॑రం య॒జమా॑నోఽవరుంధే ।

వి వా ఏ॒ష ప్ర॒జయా॑ పశుభిర్ బుద్ధ్యతే ।

యః సం॒వత్స॑రం ప్ర॒యుంక్తే॑ ।

సం॒వత్స॑రః సు॒వర్గో లో॒కః ॥ 6 ॥

సు॒వర్గం తు లో॒కం నా॑పరాధ్నోతి ।

ప్ర॒జా వై ప॑శవ ఏ॒కాద॑శినీ ।

యదే॑త ఐ॒కాద॑శినాః ప॑శవ ఆ॒లభ్యం॑తే ।

సాక్షా॑దే॒వ ప్ర॒జాం ప॑శూన్ య॒జమా॑నోఽవరుంధే ।

ప్ర॒జాప॑తిర్విరాజమస్పృ॒జత॑ ।

సా సృ॒ష్టాఽశ్వ॑మే॒ధం ప్రా॑విశత్ ।

తాం ద॑శిభిరను ప్రా॒యుంక్త॑ ।

తామా॑ప్సోత్ ।

తా॒మా॒ప్త్యా ద॒శి॒భి॒ర॒వా॒రు॒ంధ॑ ।

య॒ద్ద॒శి॒న॒ ఆ॒ల॒భ్యం॑తే ॥ 7 ॥

వి॒రా॒జ॒మే॒వ తై॒రా॒ప్త్యా య॒జ॒మా॒నో॒ఽవ॑రుంధే ।

ఏ॒కా॒ద॒శ ద॒శత॑ ఆ॒ల॒భ్యం॑తే ।

ఏ॒కా॒ద॒శాక్ష॑రా త్రి॒ష్టుప్ ।

త్త్రై॒ష్టు॒భాః ప॒శవః॑ ।

ప॒శూ॒నే॒వావ॑రుంధే ।

వై॒శ్వదే॒వో వా అ॒శ్వః ।

నా॒నాదే॒వత్యాః ప॒శవో॑ భ॒వంతి॑ ।

అ॒శ్వస్య॑ స॒ర్వత్వా॑య ।

నా॒నా॒రూ॒పా భ॒వంతి॑ ।

తస్మా॒న్నా॒నా॒రూ॒పాః ప॒శవః॑ ।

బ॒హు॒రూ॒పా భ॒వంతి॑ ।

తస్మా॒ద్బ॒హు॒రూ॒పాః ప॒శవః॑ స॒మృ॑ద్ధ్యై ॥ 8 ॥

ఆ॒రణ్యా॒ల్లోకో ద॒శి॒న॒ ఆ॒ల॒భ్యం॑తే నా॒నా॒రూ॒పాః ప॒శవో॑ ద్వే చ ॥ 2 ॥

అ॒స్మై వై లో॒కాయ॑ గ్రా॒ంయాః ప॒శవ॑ ఆ॒ల॒భ్యం॑తే ।

అ॒ము॒ష్మా ఆ॒రణ్యాః॑ ।

య॒ద్ధ్రా॒ంయాన్ప॒శూనా॑లభతే ।

ఇ॒మమే॒వ తై॒ర్లో॒కమ॑వరుంధే ।

యదా॒రణ్యాన్॑ ।

అముం తైః |

ఉభయాన్పశునాలభతే |

గ్రాంయాగ్శ్చరణ్యాగ్శ్చ |

ఉభయోర్లోకయోరవరుద్ధ్యే |

ఉభయాన్పశునాలభతే || 9 ||

గ్రాంయాగ్శ్చరణ్యాగ్శ్చ |

ఉభయస్యాన్నాద్యస్యావరుద్ధ్యే |

ఉభయాన్పశునాలభతే |

గ్రాంయాగ్శ్చరణ్యాగ్శ్చ |

ఉభయేషాం పశునామవరుద్ధ్యే |

త్రయస్తయో భవంతి |

త్రయ ఇమే లోకాః |

ఏషాం లోకానామాప్త్యే |

బ్రహ్మవాదినో వదంతి |

కస్మాద్భూత్యాత్ || 10 ||

అస్మిన్లోకే బహవః కామా ఇతి |

యథ్మమానీభ్యో దేవతాభ్యోఽన్యేఽన్యే పశవ ఆలభ్యంతే |

అస్మిన్నేవ తల్లోకే కామాందధాతి |

తస్మాదస్మిన్లోకే బహవః కామాః |

త్రయాణాం త్రయాణాగ్ం సహ వపా జుహోతి |

త్ర్యవృ॒తో వై దే॒వాః |
 త్ర్యవృ॒త ఇ॒మే లో॒కాః |
 ఏ॒షాం లో॒కానా॒మా॒ప్త్యై |
 ఏ॒షాం లో॒కానాం క్ల॒ప్త్యై |
 ప॒ర్యగ్ని॑కృతానారణ్యానుధృ॒జంత్య॑హిగ్ంసా॒యై || 11 ||

లో॒కయో॒రవ॑రుధ్యా ఉ॒భయా॑న్పశూనాలభ॑తే స॒త్యాద॑హిగ్ంసా॒యై || 3 ||

యుం॑జంతి బ్ర॒ధ్నమి॑త్యాహ |
 అసౌ వా ఆది॑త్యో బ్ర॒ధ్నః |
 ఆది॑త్యమే॒వాస్మై యు॑నక్తి |
 అరు॑షమి॑త్యాహ |
 అగ్ని॑ర్వా అరు॑షః |
 అగ్ని॑మే॒వాస్మై యు॑నక్తి |
 చర॑ంతమి॑త్యాహ |
 వాయు॑ర్వై చర॑న్ |
 వాయు॑మే॒వాస్మై యు॑నక్తి |
 పరి॑తస్థు॒ష ఇ॑త్యాహ || 12 ||

ఇ॒మే వై లో॒కాః పరి॑తస్థు॒షః |
 ఇ॒మానే॒వాస్మై లో॒కాన్ యు॑నక్తి |
 రో॒చంతే॑ రో॒చనా॑ ది॒వీత్యా॑హ |
 నక్ష॑త్రాణి వై రో॒చనా॑ ది॒వి |

నక్ష॑త్రాణ్యే॒వాస్మై॑ రో॒చయ॑తి ।
 యు॒ంజం॑త్య॒స్య కా॑మ్యే॒త్యాహ॑ ।
 కా॒మానే॒వాస్మై॑ యు॒నక్తి॑ ।
 హ॒రీ వి॒పక్ష॑సే॒త్యాహ॑ ।
 ఇ॒మే వై హ॒రీ వి॒పక్ష॑సా ।
 ఇ॒మే ఏ॒వాస్మై॑ యు॒నక్తి॑ ॥ 13 ॥

శో॒ణా ధృ॒ష్టా నృ॒వాహ॑సే॒త్యాహ॑ ।
 అ॒హోరా॑త్రే వై నృ॒వాహ॑సా ।
 అ॒హోరా॑త్రే ఏ॒వాస్మై॑ యు॒నక్తి॑ ।
 ఏ॒తా ఏ॒వాస్మై॑ దే॒వతా॑ యు॒నక్తి॑ ।
 సు॒వర్గ॑స్య లో॒కస్య॑ స॒మష్ట్యై॑ ।
 కే॒తుం కృ॑ణ్వ॒న్న కే॒తవ॑ ఇ॒తి ధ్వ॑జం ప్ర॒తిము॑ంచ॒తి ।
 య॒శ ఏ॒వైన॑గ్గ్ం రా॒జ్ఞాం గ॑మయ॒తి ।
 జీ॒మూత॑స్యే॒వ భ॑వ॒తి ప్ర॒తీక॑మి॒త్యాహ॑ ।
 య॒థా య॑జు॒రేవై॒తత్ ।
 యే తే పం॑ధా॒నః స॑వి॒తః పూ॒ర్వాస్య॑ ఇ॒త్యధ్వ॑ర్యు॒ర్యజ॑మా॒నం
 వా॒చయ॑త్య॒భిజి॑త్యై ॥ 14 ॥

ప॒రా వా ఏ॒తస్య॑ య॒జ్ఞ ఏ॒తి ।
 య॒స్య ప॑శు॒రుపా॑కృ॒తోఽన్య॑త్ర వే॒ద్యా ఏ॒తి ।
 ఏ॒తగ్గ్ స్తో॒తరే॒తేన॑ ప॒థా పు॒నర॑శ్వ॒మావ॑ర్తయా॒సి న ఇ॒త్యాహ॑ ।

వాయుర్వై స్తోతా |
 వాయుమేవాస్య పరస్తాద్ధధాత్యావృత్యై |
 యథా వై హవిషో గృహీతస్య స్కందతి |
 ఏవం వా ఏతదశ్వస్య స్కందతి |
 యదస్యోపాకృతస్య లోమాని శీయంతే |
 యద్వాలేషు కాచానావయంతి |
 లోమాన్యేవాస్య తథ్సంభరంతి || 15 ||

భూర్భువః సువరితి ప్రాజాపత్యాభిరావయంతి |
 ప్రాజాపత్యో వా అశ్వః |
 స్వయైవైనం దేవతయా సమర్థయంతి |
 భూరితి మహిషీ |
 భువ ఇతి వావాతా |
 సువరితి పరివృక్తి |
 ఏషాం లోకానామభిజిత్యై |
 హిరణ్యయాః కాచా భవంతి |
 జ్యోతిర్వై హిరణ్యం |
 రాష్ట్రమశ్వమేధః || 16 ||

జ్యోతిశ్చైవాస్మై రాష్ట్రం చ సమీచీ దధాతి |
 సహస్రం భవంతి |
 సహస్రసమ్మితః సువర్గో లోకః |

సు॒వ॒ర్గ॒స్య లో॒క॒స్యాభి॑జిత్యై॒ |
 అప॒ వా ఏ॒తస్మాత్తే॑జ ఇ॒ంద్రి॒యం ప॒శవః॑ శ్రీః క్రా॒మం॑తి |
 యో॒ఽశ్వ॑మే॒ధేన॑ య॒జతే॑ |
 వస॑వస్తా॒స్త్వాఽం॒జంతు॑ గా॒యత్రే॑ణ ఛం॒దసే॑తి మహి॒ష్యభ్య॑నక్తి |
 తే॒జో వా ఆ॒జ్యం॑ |
 తే॒జో గా॒యత్రీ॑ |
 తే॒జస్సై॒వాస్మై॑ తే॒జోఽవ॑రుంధే || 17 ||

రు॒ద్రాస్తా॒స్త్వాఽం॒జంతు॑ త్రై॒ష్టుభే॑న ఛం॒దసే॑తి వా॒వాతా॑ |
 తే॒జో వా ఆ॒జ్యం॑ |
 ఇ॒ంద్రి॒యం త్రి॒ష్టుప్ |
 తే॒జస్సై॒వాస్మా ఇ॒ంద్రి॒యమ॑వరుంధే |
 ఆది॒త్యాస్తా॒స్త్వాఽం॒జంతు॑ జాగ॑తేన ఛం॒దసే॑తి పరి॒వృక్తి॑ |
 తే॒జో వా ఆ॒జ్యం॑ |
 ప॒శవో॑ జగ॑తీ |
 తే॒జస్సై॒వాస్మై॑ ప॒శూన॑వరుంధే |
 పత్న॑యో॒ఽభ్యం॒జంతి॑ |
 శ్రియా॒ వా ఏ॒తద్దూ॒పం || 18 ||

యత్ప॑త్నయః |
 శ్రియ॑మే॒వాస్మి॑ంతద్దధతి |
 నాస్మాత్తే॑జ ఇ॒ంద్రి॒యం ప॒శవః॑ శ్రీర॑ప క్రా॒మం॑తి |

లాజీ(3)ంచాచీ(3)న్ యశో మమాం(4) ఇత్యతిరిక్తమన్నమశ్వాయోపాహరంతి ।

ప్రజామేవాన్నాదీం కుర్వతే ।

ఏతద్దేవా అన్నమత్తైతదన్నమద్ధి ప్రజాపత ఇత్యాహ ।

ప్రజాయామేవాన్నాద్యం దధతే ।

యది నావజిప్తుత్ ।

అగ్నిః పశురాసీదిత్యవప్తూపయేత్ ।

అవ హైవ జిప్తుతి ।

ఆక్రాన్ వాజీ క్రమైరత్యక్రమీద్వాజీ ద్యౌస్తే పృథ్వం పృథివీ సధస్థమిత్యశ్వమను
మంత్రయతే ।

ఏషాం లోకానామభిజిత్వై ।

సమిద్ధో అంజన్మృదరం మతీనామిత్యశ్వస్యాప్రియో భవంతి

సరూపత్వాయ ॥ 19 ॥

పరితస్థుష ఇత్యాహేమే ఏవాఽస్మై యునక్త్యభిజిత్వై

భరంత్యశ్వమేదో రుంధే రూపం జిప్తుతి త్రిణి చ ॥ 4 ॥

తేజసా వా ఏష బ్రహ్మవర్చసేన వ్యృద్ధ్యతే ।

యోఽశ్వమేధేన యజతే ।

హోతా చ బ్రహ్మ చ బ్రహ్మోద్యం వదతః ।

తేజసా చైవైనం బ్రహ్మవర్చసేన చ సమర్థయతః ।

దక్షిణతో బ్రహ్మ భవతి ।

దక్షిణత ఆయతనో వై బ్రహ్మ ।

బా॒ర్హస్ప॒త్యో వై బ్ర॒హ్మ |
 బ్ర॒హ్మ॒వర్చ॒సమే॒వాస్య దక్షి॑ణతో ద॒ధాతి |
 తస్మాద్దక్షి॑ణోఽర్ధో బ్ర॒హ్మ॒వర్చ॒సిత॑రః |
 ఉత్త॑రతో హోతా భవతి || 20 ||

ఉత్త॑రత ఆ॒యత॑నో వై హోతా |
 ఆగ్నే॑యో వై హోతా |
 తేజో॑ వా అగ్నిః |
 తేజ ఏ॒వాస్యోత్త॑రతో ద॒ధాతి |
 తస్మాదుత్త॑రోఽర్ధస్తేజ॒స్విత॑రః |
 యూప॑మభితో వదతః |
 యజ॑మానదేవత్యో వై యూపః |
 యజ॑మానమే॒వ తేజ॑సా చ బ్ర॒హ్మ॒వర్చ॒సేన చ సమ॑ర్థయతః |
 కి॒గ్గ్ స్వి॒దాసీ॒త్పూర్వ॑చిత్తిరిత్యాహ |
 ద్యౌర్వై వృ॑ష్ణిః పూర్వచిత్తిః || 21 ||

ది॒వమే॑వ వృ॒ష్ణిమ॑వరుంధే |
 కి॒గ్గ్ స్వి॒దాసీ॒ద్బృ॒హద్య॑య ఇత్యాహ |
 అశ్వో॑ వై బృ॒హద్య॑యః |
 అశ్వ॑మే॒వావ॑రుంధే |
 కి॒గ్గ్ స్వి॒దాసీ॒త్పిశ॑ంగిలేత్యాహ |
 రాత్రి॑ర్వై పి॒శంగి॑లా |

రాత్రిమే॒వాప॑రుంధే ।
 కి॒గ్గి॒స్వి॒దా॒సీ॒త్పి॒లి॒ప్పి॒లే॒త్యా॒హ ।
 శ్రీ॒ర్వై పి॑లి॒ప్పి॒లా ।
 అ॒న్నాద్య॑మే॒వాప॑రుంధే ॥ 22 ॥

కః స్వి॑దే॒కాకి॑ చ॒రతి॑త్యా॒హ ।
 అ॒సౌ వా ఆ॑ది॒త్య ఏ॒కాకి॑ చ॒రతి॑ ।
 తే॒జ ఏ॒వాప॑రుంధే ।
 క ఉ స్వి॑జ్ఞాయతే పు॒నరి॑త్యా॒హ ।
 చ॒ంద్ర॒మా వై జా॑యతే పు॒నః ।
 ఆ॒యురే॑వాప॑రుంధే ।
 కి॒గ్గి॒స్వి॒ద్ధి॒మ॒స్య భే॒షజ॑మి॒త్యా॒హ ।
 అ॒గ్ని॒ర్వై హి॒మ॒స్య భే॒షజం॑ ।
 బ్ర॒హ్మ॒వర్చ॑సమే॒వాప॑రుంధే ।
 కి॒గ్గి॒స్వి॒దా॒వప॑నం మ॒హాది॑త్యా॒హ ॥ 23 ॥

అ॒యం వై లో॑క ఆ॒వప॑నం మ॒హత్ ।
 అ॒స్మిన్నే॒వ లో॑కే ప్ర॒తితి॑ష్ఠతి ।
 పృ॒చ్ఛామి త్వా ప॑ర॒మం తం పృ॒థి॒వ్యా ఇ॒త్యా॒హ ।
 వేది॑ర్వై ప॒రోఽంతః పృ॒థి॒వ్యాః ।
 వేది॑మే॒వాప॑రుంధే ।
 పృ॒చ్ఛామి త్వా భు॑వ॒నస్య నా॒భిమి॑త్యా॒హ ।

యజ్ఞో వై భువనస్య నాభిః |
 యజ్ఞమేవావరుంధే |
 పృచ్ఛామి త్వా వృష్ణో అశ్వస్య రేత ఇత్యాహ |
 సోమో వై వృష్ణో అశ్వస్య రేతః |
 సోమపీథమేవావరుంధే |
 పృచ్ఛామి వాచః పరమం వ్యోమేత్యాహ |
 బ్రహ్మ వై వాచః పరమం వ్యోమ |
 బ్రహ్మవర్చసమేవావరుంధే || 24 ||

హోతా భవతి వై వృష్ణః పూర్వచిత్తిరన్నాద్యమేవావరుంధే
 మహదిత్యాహ సోమో వై వృష్ణో అశ్వస్య రేతశ్చత్వారి చ || 5 ||

అప వా ఏతస్మాత్ప్రాణాః క్రామంతి |
 యోఽశ్వమేధేన యజతే |
 ప్రాణాయ స్వాహో వ్యానాయ స్వాహేతి సంజ్ఞప్యమాన ఆహుతీర్ఘహోతి |
 ప్రాణానేవాస్మిందధాతి |
 నాస్మాత్ప్రాణా అపక్రామంతి |
 అవంతీస్సాన్ధివంతీస్త్యావంతు |
 ప్రియం త్వా ప్రియాణాం |
 వర్షిష్ఠమాప్యానాం |
 నిధీనాం త్వా నిధిపతిగ్ం హవామహే వసో మమేత్యాహ |
 అపైవాస్మై తద్ధ్నువతే || 25 ||

అథో ధువంత్యేవైసం ।
 అథో న్యేవాన్మై హ్నువతే ।
 త్రిః పరియంతి ।
 త్రయ ఇమే లోకాః ।
 ఏభ్య ఏవైనం లోకేభ్యో ధువతే ।
 త్రిః పునః పరియంతి ।
 షట్స్వంపద్యంతే ।
 షడ్వా ఋతవః ।
 ఋతుభిరేవైనం ధువతే ।
 అప వా ఏతేభ్యః ప్రాణాః క్రామంతి ॥ 26 ॥

యే యజ్ఞే ధువనం తన్వతే ।
 నవకృత్యః పరియంతి ।
 నవ వై పురుషే ప్రాణాః ।
 ప్రాణానేవాత్మందధతే ।
 నైభ్యః ప్రాణా అపక్రామంతి ।
 అంబే అంబాల్యంబిక ఇతి పత్నీముదానయతి ।
 అహ్వతైవైనాం ।
 సుభగే కాంపీలవాసినీత్యాహ ।
 తప ఏవైనాముపనయతి ।
 సువర్గే లోకే సంప్రోర్ణాద్వాధామిత్యాహ ॥ 27 ॥

సు॒వ॒ర్గమే॒వైనాం॑ లో॒కం గమ॑యతి ।
 ఆ॒హ॒మ॒జాని॑ గర్భ॒ధమా॑ త్వమ॒జాసి॑ గర్భ॒ధమి॑త్యాహ ।
 ప్ర॒జా వై ప॒శవో॑ గర్భః ।
 ప్ర॒జామే॒వ ప॒శునా॑త్మంధ॒త్తే ।
 దే॒వా వా అ॑శ్వమే॒ధే ప॒వమా॑నే ।
 సు॒వ॒ర్గం లో॒కం న ప్రా॑జానన్ ।
 తమ॑శ్వః ప్రా॒జానాత్ ।
 యథ్సాచీ॑భిరసి॒పథాన్క॑ల్పయంతి ।
 సు॒వ॒ర్గస్య లో॒కస్య॑ ప్ర॒జ్ఞాత్యై॑ ।
 గా॒యత్రీ త్రి॒ష్టుజ్జగతి॑త్యాహ ॥ 28 ॥

యథా॑ య॒జురే॒వైతత్ ।
 త్రయ్యః॑ సూ॒చ్యో భ॑వంతి ।
 అ॒యస్మయ్యో॑ ర॒జతా॑ హరి॒ణ్యః ।
 అ॒స్య వై లో॒కస్య॑ రూ॒పమ॑యస్మయ్యః ।
 అంత॑రిక్షస్య ర॒జతాః॑ ।
 ది॒వో హరి॒ణ్యః ।
 ది॒శో వా అ॒యస్మయ్యః॑ ।
 అ॒వాంత॑రది॒శా ర॒జతాః॑ ।
 ఊర్ధ్వా॑ హరి॒ణ్యః ।

ది॒శ ఏ॒వా॒స్మై క॒ల్ప॒యతి॑ ।

క॒న్తా॒స్వ ఛ॒యతి॑ క॒న్తా॒స్వ వి॒శా॒న్తి॒త్యా॒హహి॑గ్ంసా॒యై ॥ 29 ॥

హ॒ర్ష॒వతే॑ క్రా॒మం॒త్వా॒ర్థ్వా॒ధామి॑త్యా॒హ జగ॑తీత్యా॒హ క॒ల్ప॒యత్యే॑కం చ ॥ 6 ॥

అప॑ వా ఏ॒తస్మా॑చ్చీ॒రాష్ట్రం॑ క్రా॒మతి॑ ।

యో॒ఽశ్వ॑మే॒ధేన॑ య॒జతే॑ ।

ఊ॒ర్ధ్వామే॑నా॒ముచ్చ॑యతాదిత్యా॒హ ।

శీ॒ర్ఘ్యై రా॒ష్ట్రమ॑శ్వమే॒ధః ।

శ్రియ॑మే॒వాస్మై రా॒ష్ట్రమూ॑ర్ధ్వముచ్చ॑యతి ।

వే॒ణుభా॑రం గిరావివే॒త్యా॒హ ।

రా॒ష్ట్రం వై భా॑రః ।

రా॒ష్ట్రమే॑వా॒స్మై ప॒రూ॒హతి॑ ।

అ॒థాస్యా॑ మ॒ధ్యమే॒ధతా॑మి॒త్యా॒హ ।

శీ॒ర్ఘ్యై రా॒ష్ట్రస్య॑ మ॒ధ్యం ॥ 30 ॥

శ్రియ॑మే॒వావ॑రుంధే ।

శీ॒తే వా॒తే పు॒నన్ని॑వే॒త్యా॒హ ।

క్షే॒మో వై రా॒ష్ట్రస్య॑ శీ॒తో వా॒తః ।

క్షే॒మమే॑వావ॑రుంధే ।

య॒ద్ధరి॑ణీ య॒వమ॑త్తి॒త్యా॒హ ।

వి॒ఘ్నై హ॑రిణీ ।

రా॒ష్ట్రం య॑వః ।

వి॒శం చై॒వా॒స్మై రా॒ష్ట్రం చ॑ స॒మీచీ॑ దధాతి ।
 న పు॒ష్టం ప॒శుమ॑న్యత ఇ॒త్యా॒హ ।
 తస్మా॒ద్రాజా॑ ప॒శున్న పు॑ష్యతి ॥ 31 ॥

శూ॒ద్రా యద॑ర్యజా॒రా న పో॑షాయ ధనా॒యతీ॑త్యాహ ।
 తస్మా॒ద్వైశీ॑పుత్రం నాభి॑షించంతే ।
 ఇ॒యం య॒కా శ॑కుంతి॒కేత్యా॒హ ।
 వి॒ద్వై శ॑కుంతికా ।
 రా॒ష్ట్రమ॑శ్వమే॒ధః ।
 వి॒శం చై॒వా॒స్మై రా॒ష్ట్రం చ॑ స॒మీచీ॑ దధాతి ।
 ఆ॒హల॑మితి సర్ప॒తీత్యా॒హ ।
 తస్మా॒ద్రాష్ట్రా॑య వి॒శః సర్ప॑ంతి ।
 ఆ॒హతం॑ గభే పస ఇ॒త్యా॒హ ।
 వి॒ద్వై గభః॑ ॥ 32 ॥

రా॒ష్ట్రం ప॑సః ।
 రా॒ష్ట్రమే॒వ వి॒శ్యాహం॑తి ।
 తస్మా॒ద్రాష్ట్రం॑ వి॒శం ఘా॑తుకం ।
 మా॒తా చ॑ తే పితా చ॑ త ఇ॒త్యా॒హ ।
 ఇ॒యం వై మా॒తా ।
 అసౌ పితా ।
 ఆ॒భ్యామే॒వైనం॑ పరి॑దదాతి ।

అగ్రం వృక్షస్య రోహత ఇత్యాహ |

శీర్షై వృక్షస్యాగ్రం |

శ్రియమేవావరుంధే || 33 ||

ప్రసులామీతి తే పితా గభే ముష్టిమతగ్ంసయదిత్యాహ |

విడ్వై గభః |

రాష్ట్రం ముష్టిః |

రాష్ట్రమేవ విశ్యాహంతి |

తస్మాద్రాష్ట్రం విశం ఘాతుకం |

అప వా ఏతేభ్యః ప్రాణాః క్రామంతి |

యే యజ్ఞేఽపూతం వదంతి |

దధిక్రావ్ణో అకారిషమితి సురభిమతీమృచం వదంతి |

ప్రాణా వై సురభయః |

ప్రాణానేవాత్మందధతే |

నైభ్యః ప్రాణా అపక్రామంతి |

ఆపో హి స్థా మయోభువ ఇత్యద్భిర్మార్జయంతే |

ఆపో వై సర్వా దేవతాః |

దేవతాభిరేవాత్మానం పవయంతే || 34 ||

రాష్ట్రస్య మధ్యం పుష్కతి గభో రుంధే దధతే చత్వారి చ || 7 ||

ప్రజాపతిః ప్రజాః సృష్ట్యా ప్రేణాఽనుప్రావిశత్ |

తాభ్యః పునః సంభవితుం నాశక్నోత్ |

సోఽబ్రవీత్ |

ఋ॒ధ్ను॒వది॒ధ్నుః |

యో॒ మే॒తః పు॒నః సం॒భర॑ది॒తి |

తం దే॒వా అ॒శ్వమే॒ధేనై॒వ స॒మ॒భర॑న్ |

తతో॒ వై త ఆ॒ర్ధ్ను॒వన్ |

యోఽశ్వ॑మే॒ధేన॑ య॒జతే॑ |

ప్ర॒జాప॑తి॒మేవ॑ సం॒భర॑త్యృ॒ధ్నోతి॑ |

పు॒రుష॑మా॒లభ॑తే || 35 ||

వైరా॒జో వై పు॒రుషః॑ |

విరా॒జమే॒వా॒లభ॑తే |

అథో॒ అన్నం॑ వై విరా॒ట్ |

అన్న॑మే॒వావ॑రుంధే |

అశ్వ॑మా॒లభ॑తే |

ప్రా॒జాప॑త్యో॒ వా అ॒శ్వః |

ప్ర॒జాప॑తి॒మే॒వా॒లభ॑తే |

అథో॒ శ్రీర్వా ఏ॒కశ॑ఘం |

శ్రియ॑మే॒వావ॑రుంధే |

గా॒మా॒లభ॑తే || 36 ||

య॒జ్ఞో వై గౌః |

య॒జ్ఞమే॒వా॒లభ॑తే |

అథో అన్నం వై గౌః |
 అన్నమేవావరుంధే |
 అజావీ ఆలభతే భూంనే |
 అథో పుష్టిర్వై భూమా |
 పుష్టిమేవావరుంధే |
 పర్యగ్నికృతం పురుషం చారణ్యాగ్శ్చోధ్నుజంత్యహిగ్ంసాయై |
 ఉభౌ వా ఏతౌ పశూ ఆలభ్యేతే |
 యశ్చావమో యశ్చ పరమః |
 తేఽస్యోభయే యజ్ఞే బద్ధాః |
 అభీష్టా అభిప్రీతాః |
 అభిజితా అభిహుతా భవంతి |
 నైనం దంక్షవః పశవో యజ్ఞే బద్ధాః |
 అభీష్టా అభిప్రీతాః |
 అభిజితా అభిహుతా హిగ్ంసంతి |
 యోఽశ్వమేధేన యజతే |
 య ఉ చైనమేవం వేద || 37 ||

లభతే గామాలభతే పరమోఽష్టా చ || 8 ||

ప్రథమేన వా ఏష స్తోమేన రాధ్వా |
 చతుష్టోమేన కృతేనాయానాముత్తరేఽహన్ |
 ఏకవిగ్ంశే ప్రతిష్ఠాయాం ప్రతితిష్ఠతి |

ఏ॒కవి॒గ్ంశా॑తృ॒ప్తి॒ష్ఠాయా॑ బు॒తూ॒నన్వారో॑హతి ।

బు॒తవో॑ వై పృ॒ష్ఠాని॑ ।

బు॒తవః॑ సం॒వధ్ధ॑రః ।

బు॒తుష్వే॒వ సం॒వధ్ధ॑రే ప్ర॒తి॒ష్ఠాయ॑ ।

దే॒వతా॑ అ॒భ్యారో॑హతి ।

శ॒క్వర॑యః పృ॒ష్ఠం భ॑వం॒త్యన్యదన్య॑చ్ఛందః ।

అన్యే॒న్యే వా ఏ॒తే ప॒శవ॑ ఆల॒భ్యంతే॑ ॥ 38 ॥

ఉ॒తేవ॑ గ్రా॒ంయాః॑ ।

ఉ॒తేవార॑ణ్యాః ।

అహ॑రే॒వ రూ॒పేణ॑ సమ॒ర్థయ॑తి ।

అథో॑ అహ్నా ఏ॒వైష బ॒లిర్హ్రీ॑యతే ।

తదా॑హుః ।

అప॑శవో వా ఏ॒తే ।

యద॑జా॒వయ॑శ్చార॒ణ్యాశ్చ॑ ।

ఏ॒తే వై సర్వే॑ ప॒శవః॑ ।

యద్ధ॑వ్యా ఇతి॑ ।

గ॒వ్యాన్ప॒శూసు॒త్రమే॒హన్నా॑లభతే ॥ 39 ॥

తేనై॒వోభ॑యాన్ప॒శూన॑వరుంధే ।

ప్రా॒జాప॑త్యా భ॒వంతి॑ ।

అన॑భిజితస్యాభిజిత్యై ।

సౌరీ॒ర్న॒వ శ్వే॒తా వ॒శా అ॒నూ॒బంధ్యా॑ భ॒వంతి॑ ।
 అంత॑త ఏ॒వ బ్ర॒హ్మ॑వర్చ॒సమ॑వరుంధే ।
 సో॒మాయ॑ స్వ॒రాజ్ఞే॒నో॒వాహ॑వన॒ద్వాహ॑వితీ ద్వం॒ద్వి॒సః ప॒శూనా॑లభతే ।
 అ॒హో॒రా॒త్రాణా॑మభిజిత్వై ।
 ప॒శుభి॒ర్వా ఏ॒ష వ్యృ॑ద్ధ్యతే ।
 యో॒ఽశ్వ॑మేధేన యజతే ।
 ఛగ॑లం క॒ల్మాషం॑ కికిదీ॒విం విదీ॑గయమితి త్వా॒ష్ట్రాన్ప॒శూనా॑లభతే ।
 ప॒శుభి॒రే॒వాత్మా॑నగ్ం సమ॒ర్థయ॑తి ।
 ఋ॒తుభి॒ర్వా ఏ॒ష వ్యృ॑ద్ధ్యతే ।
 యో॒ఽశ్వ॑మేధేన యజతే ।
 పి॒శం॒గాస్త్ర॑యో వాసంతా ఇత్యృ॒తుప॑శూనా॑లభతే ।
 ఋ॒తుభి॒రే॒వాత్మా॑నగ్ం సమ॒ర్థయ॑తి ।
 ఆ వా ఏ॒ష ప॒శుభ్యో॑ వృశ్యతే ।
 యో॒ఽశ్వ॑మేధేన యజతే ।
 ప॒ర్యగ్ని॑కృతా ఉ॒ధృజం॑త్యనా॒వ్రస్కాయ॑ ॥ 40 ॥

ల॒భ్యంతే॑ ల॒భతే॑ త్వా॒ష్ట్రాన్ప॒శూనా॑లభతే॒ఽష్టౌ చ॑ ॥ 9 ॥

ప్ర॒జాప॑తిరకామయత మహా॑స॒న్నాదః॑ స్యామితి ।
 స ఏ॒తావ॑శ్వమేధే మ॒హిమా॑నావపశ్యత్ ।
 తావ॑గృహ్ణాత ।
 తతో॑ వై స మహా॑స॒న్నాదో॑భవత్ ।

యః కామయే॑త మహా॑న॒న్నాదః॑ స్యామి॑తి ।
 స ఏ॒తావ॑శ్వమే॒ధే మ॑హి॒మానౌ గృ॑హ్ణాత ।
 మహా॑నే॒వాన్నాదో॑ భవ॑తి ।
 యజ॑మానదే॒వత్యా॑ వై వపా ।
 రాజా॑ మహి॒మా ।
 యద్వ॑పాం మ॒హింనో॑భయ॑తః పరి॒యజ॑తి ।
 యజ॑మానమే॒వ రాజ్యే॑నోభయ॑తః పరి॒గృహ్ణా॑తి ।
 పు॒రస్తా॑ధ్వాహా॒కారా వా అ॒న్యే దే॒వాః ।
 ఉప॑రిష్టాధ్వాహా॒కారా అ॒న్యే ।
 తే వా ఏ॒తేఽశ్వ॑ ఏ॒వ మే॒ధ్య ఉ॒భయే॑ఽవ॒రుధ్యం॑తే ।
 యద్వ॑పాం మ॒హింనో॑భయ॑తః పరి॒యజ॑తి ।
 తానే॑వోభయాన్ప్రి॒ణాతి ॥ 41 ॥

పరి॒యజ॑తి షట్పు ॥ 10 ॥

వైశ్వ॑దే॒వో వా అ॒శ్వః ।
 తం య॑త్ప్రా॒జాప॑త్యం కు॒ర్యాత్ ।
 యా దే॑వతా అపి॒భాగాః ।
 తా భా॑గధే॒యేన॑ వ్యర్థ॒యేత్ ।
 దే॒వతా॑భ్యః సమ॒దం దధ్యా॑త్ ।
 స్తే॒గాందగ్గ్ప్రా॑భ్యాం మ॒ండూకాం॑జంభ్యే॒భిరితి॑ ।
 ఆజ్య॑మవదా॒నం కృ॒త్వా ప్ర॑తిసం॒ఖ్యా॒యమా॑హుతీర్జుహోతి ।

యా ఏ॒వ దే॒వతా॑ అపి॑భాగాః |
 తా భా॑గధే॒యేన॑ సమ॑ర్థయతి |
 న దే॒వతా॑భ్యః సమ॑దం దధాతి || 42 ||

చతు॑ర్దశైతాన॑నువా॒కాంజు॑హోత్యనంతరి॑త్యై |
 ప్రయా॑సాయ స్వా॒హేతి॑ పంచదశం |
 పంచదశ॑ వా అర్థ॑మాసస్య రాత్రయః |
 అర్థ॑మాసశః సం॑వత్సర ఆ॒ప్యతే॑ |
 దే॒వాసు॑రాః సం॒యత్యా॑ ఆసన్ |
 తే॒ఽబ్రు॑వన్మగ్న॒యః స్వి॒ష్టకృ॑తః |
 అశ్వ॑స్య మే॒ధ్యస్య॑ వయము॒ద్ధార॑ముద్ధరామహై |
 అథై॒తాన॑భిభ॒వామే॑తి |
 తే లో॒హిత॑ముదహరంత |
 తతో దే॒వా అభ॑వన్ || 43 ||

పరా॑ఽసురాః |
 యధ్వి॑ష్టకృద్భ్యో లో॒హితం॑ జుహోతి భ్రాతృ॑వ్యాభిభూత్యై |
 భవ॑త్యాత్మనా |
 పరా॑ఽస్య భ్రాతృ॑వ్యో భవతి |
 గోమృ॑గకంఠేన ప్రథ॑మామాహుతిం జుహోతి |
 పశ॑వో వై గోమృ॑గః |
 రుద్రో॑ఽగ్నిః స్వి॒ష్టకృ॑త్ |

రు॒ద్రాదే॒వ ప॒శూన॑ంతర్ద॒ధాతి॑ |
 అథో॑ య॒త్రైషా॑ఽఽహు॒తిర్హూ॑యతే |
 న తత్ర॑ రు॒ద్రః ప॒శూన॑భిమ॒న్యతే॑ || 44 ||

అశ్వ॑శఫే॒న ద్వి॑తీయా॒మాహు॑తిం జుహోతి |
 పశ॑వో వా ఏక॑శఫం |
 రు॒ద్రోఽగ్నిః॑ స్వి॒ష్టకృ॑త్ |
 రు॒ద్రాదే॒వ ప॒శూన॑ంతర్ద॒ధాతి॑ |
 అథో॑ య॒త్రైషా॑ఽఽహు॒తిర్హూ॑యతే |
 న తత్ర॑ రు॒ద్రః ప॒శూన॑భిమ॒న్యతే॑ |
 అయ॑స్మయే॒న క॑మండ॒లునా॑ తృ॒తీయాం॑ |
 ఆహు॑తిం జుహో॒త్యాయా॑స్యో వై ప్ర॒జాః |
 రు॒ద్రోఽగ్నిః॑ స్వి॒ష్టకృ॑త్ |
 రు॒ద్రాదే॒వ ప్ర॒జా అ॑ంతర్ద॒ధాతి॑ |
 అథో॑ య॒త్రైషా॑ఽఽహు॒తిర్హూ॑యతే |
 న తత్ర॑ రు॒ద్రః ప్ర॒జా అ॑భిమ॒న్యతే॑ || 45 || || 11 ||

ద॒ధాత్య॑భవ॒న్మన్య॑తే ప్ర॒జా అ॑ంతర్ద॒ధాతి॑ ద్వే చ॑ || 11 ||

అశ్వ॑స్య వా ఆల॑బ్ధస్య మే॒ధ ఉ॑దక్రామత్ |
 తద॑శ్వస్తోమీయమ॒భవత్ |
 యద॑శ్వస్తోమీయం జుహోతి |
 స మే॑ధమే॒వైన॑మా॒లభ॑తే |

అజ్యే॑న జుహోతి॑ ।
 మే॒ధో వా ఆజ్యం॑ ।
 మే॒ధోఽశ్వ॑స్థోమీ॒యం ।
 మే॒ధేనై॑వాస్మిన్మే॒ధం దధా॑తి ।
 ష॒ట్త్రిగ్గం॑శతం జుహోతి॑ ।
 ష॒ట్త్రిగ్గం॑శదక్షరా బృహ॒తీ ॥ 46 ॥

బా॒ర్హతాః॑ పశవః॑ ।
 సా పశూ॑నాం మాత్రా॑ ।
 పశూ॑నేవ మాత్ర॑యా సమ॑ర్థయతి ।
 తా యద్భూ॑యసీ॒ర్వా కసీ॑యసీ॒ర్వా జుహు॑యాత్ ।
 పశూ॑న్మాత్ర॑యా వ్యర్థ॑యేత్ ।
 ష॒ట్త్రిగ్గం॑శతం జుహోతి॑ ।
 ష॒ట్త్రిగ్గం॑శదక్షరా బృహ॒తీ ।
 బా॒ర్హతాః॑ పశవః॑ ।
 సా పశూ॑నాం మాత్రా॑ ।
 పశూ॑నేవ మాత్ర॑యా సమ॑ర్థయతి ॥ 47 ॥

అశ్వ॑స్థోమీ॒యగ్ం హు॑త్వా ద్విపదా॑ జుహోతి॑ ।
 ద్విపా॑ద్వై పురు॑షో ద్విప్ర॑తిష్ఠః ।
 తదే॑నం ప్రతి॑ష్ఠయా సమ॑ర్థయతి ।
 తదా॑హుః ।

అశ్వస్తోమీ॒యం పూ॒ర్వగ్ం హో॒త॒వ్యా(3)॑ం ద్వి॒పదా(3)॑ ఇతి॑ ।

అశో॒ వా అశ్వస్తోమీ॒యం ।

పు॒రుషో ద్వి॒పదాః ।

అశ్వస్తోమీ॒యగ్ం హు॒త్వా ద్వి॒పదా జు॒హోతి॑ ।

తస్మాద్ద్వి॒పాచ్యతు॑ష్పాదమ॒త్తి ।

అథో ద్వి॒పద్యే॒వ చతు॑ష్పదః ప్రతి॒ష్ఠాప॑యతి ।

ద్వి॒పదా హు॒త్వా ।

నాన్యాము॒త్తరా॑మాహు॒తిం జు॒హుయాత్ ।

యదన్యాము॒త్తరా॑మాహు॒తిం జు॒హుయాత్ ।

ప్ర ప్రతి॒ష్ఠాయా॑శ్చ్యవే॒త ।

ద్వి॒పదా అంత॑తో జు॒హోతి॑ ప్రతి॒ష్ఠిత్యై ॥ 48 ॥

బృ॒హత్య॑ర్థయతి స్థాపయతి వంచ చ ॥ 12 ॥

ప్రజాప॑తిరశ్వమే॒ధమ॑స్మజత ।

సోఽస్మాధ్ను॒ష్టోఽపా॑క్రామత్ ।

తం య॑జ్ఞక్రతుభిర॒న్వేచ్చత్ ।

తం య॑జ్ఞక్రతుభిర్నాన్వవిందత్ ।

తమి॑ష్ఠిభిర॒న్వేచ్చత్ ।

తమి॑ష్ఠిభిరన్వవిందత్ ।

తది॑ష్ఠీనామి॒ష్ఠిత్వం ।

యథ్నం॑వథ్నరమి॒ష్ఠిభి॑ర్యజతే ।

అశ్వమే॒వ తదన్వి॑చ్ఛతి ।
సా॒వి॒త్రి॒యో భ॑వంతి ॥ 49 ॥

ఇ॒యం వై స॑వితా ।
యో వా అ॒స్యాం న॑శ్యతి యో ని॒లయ॑తే ।
అ॒స్యాం వా॒వ తం వి॑దంతి ।
న వా ఇ॒మాం క॑శ్చనే॒త్యాహుః॑ ।
తి॒ర్యజ్వి॑ర్ధ్వోఽత్యే॒తుమ॑ర్హతీతి ।
య॒థ్నావి॒త్రి॒యో భ॑వంతి ।
స॒వి॒తృప్ర॑సూత ఏ॒వై స॑మిచ్ఛతి ।
ఈ॒శ్వరో వా అ॒శ్వః ప్ర॑ము॒క్తః ప॑రాం ప॒రావ॑తం గం॒తోః ।
య॒థ్నాయం॑ ధృ॒తీర్జు॑హోతి ।
అశ్వ॑స్య య॒త్యై ధృ॒త్యై ॥ 50 ॥

య॒త్ప్రాత॑రిష్ఠి॒భిర్య॑జతే ।
అశ్వమే॒వ తదన్వి॑చ్ఛతి ।
య॒థ్నాయం॑ ధృ॒తీర్జు॑హోతి ।
అశ్వ॑స్యై॒వ య॒త్యై ధృ॒త్యై ।
తస్మా॑థ్నాయం ప్ర॒జాః క్షే॑ంయా భ॒వంతి॑ ।
య॒త్ప్రాత॑రిష్ఠి॒భిర్య॑జతే ।
అశ్వమే॒వ తదన్వి॑చ్ఛతి ।
తస్మా॑ద్ధి॒వా న॒ష్టైష ఏ॑తి ।

యత్ప్రాతరిష్టిభిర్యజతే సాయం ధృతీర్జుహోతి |
 అహోరాత్రాభ్యామేవైనమన్విచ్ఛతి |
 అథో అహోరాత్రాభ్యామేవాస్మై యోగక్షేమం కల్పయతి || 51 ||

భవంతి ధృత్యా వినమన్విచ్ఛత్యేకం చ || 13 ||

అప వా ఏతస్మాచ్ఛ్రీ రాష్ట్రం క్రామతి |
 యోఽశ్వమేధేన యజతే |
 బ్రాహ్మణౌ వీణాగాధినౌ గాయతః |
 శ్రియా వా ఏతద్రూపం |
 యద్విణా |
 శ్రియమేవాస్మింతద్ధత్తః |
 యదా ఖలు వై పురుషః శ్రియమశ్నుతే |
 వీణాఽస్మై వాద్యతే |
 తదాహుః |
 యదుభౌ బ్రాహ్మణౌ గాయేతాం || 52 ||

ప్రభ్రగ్ంశుకాఽస్మాచ్ఛ్రీః స్యాత్ |
 న వై బ్రాహ్మణే శ్రీ రమత ఇతి |
 బ్రాహ్మణోఽన్యో గాయేత్ |
 రాజన్యోఽన్యః |
 బ్రహ్మ వై బ్రాహ్మణః |
 క్షత్రగ్ం రాజన్యః |

తథా హాస్య బ్రహ్మణా చ క్షత్రేణ చోభయతః శ్రీః పరిగృహీతా భవతి |
తదాహుః |

యదుభౌ దివా గాయేతాం |
అపాస్మాద్రాష్ట్రం క్రామేత్ || 53 ||

స వై బ్రాహ్మణే రాష్ట్రగ్ం రమత ఇతి |

యదా ఖలు వై రాజా కామయతే |

అథ బ్రాహ్మణం జినాతి |

దివా బ్రాహ్మణో గాయేత్ |

నక్తగ్ం రాజన్యః |

బ్రహ్మణో వై రూపమహః |

క్షత్రన్య రాత్రిః |

తథా హాస్య బ్రహ్మణా చ క్షత్రేణ చోభయతో రాష్ట్రం పరిగృహీతం భవతి |

ఇత్యదదా ఇత్యయజథా ఇత్యపచ ఇతి బ్రాహ్మణో గాయేత్ |

ఇష్టాపూర్తం వై బ్రాహ్మణన్య || 54 ||

ఇష్టాపూర్తేనైవైనగ్ం స సమర్థయతి |

ఇత్యజినా ఇత్యయుధ్యథా ఇత్యముగ్ం సంగ్రామమహన్నితి రాజన్యః |

యుద్ధం వై రాజన్యన్య |

యుద్ధేనైవైనగ్ం స సమర్థయతి |

అక్లప్తా వా ఏతన్యర్తవ ఇత్యాహుః |

యోఽశ్వమేధేన యజత ఇతి |

తి॒స్రో॒ఽన్యో॒ గాయ॑తి తి॒స్రో॒ఽన్యః॑ ।
 ష॒ట్స్సం॑ప॒ద్యంతే॑ ।
 ష॒డ్వా॒ ఋత॑వః ।
 ఋతూ॑నే॒వాస్తే॑ క॒ల్పయ॑తః ।
 తా॒భ్యాగ్ం స॒గ్గ్స్థాయా॑మ్ ।
 అ॒నోయు॑క్తే చ శతే॑ చ దదాతి ।
 శతా॑యుః పు॒రుషః శతే॑ంద్రి॒యః ।
 ఆయు॑ష్యే॒వేంద్రియే॑ ప్ర॒తితి॑ష్ఠతి ॥ 55 ॥

గా॒యేతాం క్రా॑మే॒ద్భాహ్మ॑ణస్య క॒ల్పయ॑తశ్చ॒త్వారి చ ॥ 14 ॥

స॒ర్వేషు॑ వా ఏ॒షు లో॒కేషు॑ మృ॒త్యవో॑ఽన్వాయ॒తాః ।
 తే॒భ్యో యదా॑హు॒తిర్న జు॑హుయాత్ ।
 లో॒కే లో॒క ఏనం॑ మృ॒త్యుర్విందే॑త్ ।
 మృ॒త్యవే॑ స్వాహా॑ మృ॒త్యవే॑ స్వాహే॑త్యభిపూ॒ర్వమా॑హు॒తిర్జుహో॑తి ।
 లో॒కాల్లో॒కాదే॒వ మృ॒త్యుమ॑వ॒యజ॑తే ।
 నై॒నం లో॒కే లో॒కే మృ॒త్యుర్వింద॑తి ।
 యద॒ముష్మై॑ స్వాహా॑ఽముష్మై॒ స్వాహే॑తి జుహ్వా॒భ్యంచక్షీ॑త ।
 బ॒హుం మృ॒త్యుమ॑మి॒త్రం కు॑ర్వీత ।
 మృ॒త్యవే॑ స్వాహే॑త్యేక॒స్మా ఏ॒వైకాం॑ జుహుయాత్ ।
 ఏ॒కో వా అ॒ముష్మీ॑న్లో॒కే మృ॒త్యుః ॥ 56 ॥

అశనయా మృత్యురేవ ।

తమేవాముష్మిన్లోకేవయజతే ।

భూణహత్యాయై స్వాహేత్యవభృథ ఆహుతిం జుహోతి ।

భూణహత్యామేవావయజతే ॥

తదాహుః ।

యద్భూణహత్యాఽపాత్యాఽథ ।

కస్మాద్యజ్ఞేఽపి క్రియత ఇతి ।

అమృత్యుర్వా అన్యో భూణహత్యాయా ఇత్యాహుః ।

భూణహత్యా వావ మృత్యురితి ।

యద్భూణహత్యాయై స్వాహేత్యవభృథ ఆహుతిం జుహోతి ॥ 57 ॥

మృత్యుమేవాహుత్యా తర్పయిత్వా పరిపాణం కృత్వా ।

భూణఘ్నై భేషజం కరోతి ।

ఏతాగ్ం హ వై ముండిభ జేదన్యవః ।

భూణహత్యాయై ప్రాయశ్చిత్తిం విదాంచకార ।

యో హాస్యాపి ప్రజాయాం బ్రాహ్మణగ్ం హంతి ।

సర్వస్మై తస్మై భేషజం కరోతి ।

జుంబకాయ స్వాహేత్యవభృథ ఉత్తమామాహుతిం జుహోతి ।

వరుణో వై జుంబకః ।

అంతత ఏవ వరుణమవయజతే ।

ఖలతేర్విక్లిధస్య శుక్లస్య పింగాక్షస్య మూర్ధంజుహోతి ।

ఏ॒త॒ద్వై వ॒రు॒ణ॒స్య రూ॒పం ।
రూ॒పే॒ణై॒వ వ॒రు॒ణ॒మ॒వ॒య॒జతే ॥ 58 ॥

లో॒కే మృ॒త్యుర్జు॒హోతి మూ॒ర్ధం॒జు॒హోతి ద్వే చ ॥ 15 ॥

వా॒రు॒ణో వా అ॒శ్వః ।
తం దే॒వత॑యా వ్య॒ర్థయ॑తి ।
యత్ప్రా॒జాప॑త్యం క॒రోతి॑ ।
నమో రా॒జ్ఞే నమో వ॒రు॒ణాయే॒త్యా॒హ ।
వా॒రు॒ణో వా అ॒శ్వః ।
స్వయై॒వైనం॑ దే॒వత॑యా సమ॒ర్థయ॑తి ।
నమో॒ఽశ్వా॒య నమః॑ ప్ర॒జాప॑తయ ఇ॒త్యా॒హ ।
ప్రా॒జాప॑త్యో వా అ॒శ్వః ।
స్వయై॒వైనం॑ దే॒వత॑యా సమ॒ర్థయ॑తి ।
నమో॒ఽధి॑పతయ ఇ॒త్యా॒హ ॥ 59 ॥

ధ॒ర్మో వా అ॒ధిప॑తిః ।
ధ॒ర్మమే॒వావ॑రుంధే ।
అ॒ధిప॑తిర॒న్యధి॑పతిం మా కు॒ర్వధి॑పతిరహం ప్ర॒జానాం॑ భూ॒యాన॑మి॒త్యా॒హ ।
అ॒ధిప॑తిమే॒వైన॑గ్ం సమా॒నానాం॑ క॒రోతి॑ ॥
మాం ధే॒హి మయి॑ ధే॒హిత్యా॑హ ।
ఆ॒శిష॑మే॒వైతా॒మాశా॑స్తే ।
ఉ॒పాకృ॑తాయ స్వా॒హేత్యు॑పాకృతే జు॒హోతి॑ ।

అల॑భ్యాయ॒ స్వాహే॑తి నియుక్తే॒ జుహోతి॑ ।
 హు॒తాయ॒ స్వాహే॑తి హుతే॒ జుహోతి॑ ।
 ఏ॒షాం లో॒కానా॑మభిజిత్వై॒ ॥ 60 ॥

ప్ర॒ వా ఏ॒ష ఏ॒భ్యో లోకే॑భ్యశ్చవతే ।
 యో॒ఽశ్వమే॑ధేన॒ యజ॑తే ।
 ఆగ్నే॑యమైంద్రాగ్నమా॒శ్వినం॑ ।
 తాన్ప॒శూనా॑లభతే ప్రతి॒స్థిత్యై॑ ।
 యదా॑గ్నేయో భవతి ।
 అగ్నిః॑ సర్వా దేవతాః ।
 దేవతా॑ ఏవావరుంధే ।
 బ్రహ్మ॑ వా అగ్నిః ।
 క్షత్ర॑మింద్రః ।
 యదై॑ంద్రాగ్నో భవతి ॥ 61 ॥

బ్రహ్మ॑క్షత్రే ఏవావరుంధే ।
 యదా॑శ్వినో భవతి ।
 ఆశి॑షామవరుద్వై ।
 త్రయో॑ భవంతి ।
 త్రయ॑ ఇమే లోకాః ।
 ఏ॒ష్యేవ॒ లోకే॑షు ప్రతి॒తిష్ఠ॑తి ।
 అగ్న॑యే॒గ్ంహో॑ముచే॒ష్టాక॑పాల ఇతి దశ॑హవిషమిష్ఠిం నిర్వ॑వతి ।

దశాక్షరా విరాట్ |

అన్నం విరాట్ |

విరాజైవాన్నాద్యమపరుంధే |

అగ్నేర్మన్వే ప్రథమస్య ప్రచేతస ఇతి యాజ్ఞానువాక్యా భవంతి

సర్వత్వాయ || 62 ||

అధిపతయ ఇత్యాహోఽభిజిత్వా ఐంద్రాగ్నీ భవతి రుంధ ఏకం చ || 16 ||

యద్యశ్వముపతపద్విందేత్ |

ఆగ్నేయమష్టాకపాలం నిర్వపేత్ |

సౌంయం చరుం |

సావిత్రమష్టాకపాలం |

యదాగ్నేయో భవతి |

అగ్నిః సర్వా దేవతాః |

దేవతాభిరేవైనం భిషజ్యతి |

యథ్సౌంయో భవతి |

సోమో వా ఓషధీనాగ్ం రాజా |

యాభ్య ఏవైనం విందతి || 63 ||

తాభిరేవైనం భిషజ్యతి |

యథ్సావిత్రో భవతి |

సవితృప్రసూత ఏవైనం భిషజ్యతి |

ఏతాభిరేవైనం దేవతాభిర్భిషజ్యతి |

అగదో హైవ భవతి |
 పాష్ణం చరుం నిర్వపేత్ |
 యది శ్లోణః స్యాత్ |
 పూషా వై శ్లోణ్యస్య భిషక్ |
 స ఏవైనం భిషజ్యతి |
 అశ్లోణో హైవ భవతి || 64 ||

రౌద్రం చరుం నిర్వపేత్ |
 యది మహతీ దేవతాభిమన్యేత |
 ఏతద్దేవత్యో వా అశ్వః |
 స్వయైవైనం దేవతయా భిషజ్యతి |
 అగదో హైవ భవతి |
 వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం నిర్వపేన్మృగాఖరే యది నాగచ్ఛేత్ |
 ఇయం వా అగ్నిర్వైశ్వానరః |
 ఇయమేవైనమర్చిభ్యాం పరిరోధమానయతి |
 ఆ హైవ సుత్యమహర్గచ్ఛతి |
 యద్యధీయాత్ || 65 ||

అగ్నయేగ్ంహోముచేష్టాకపాలః |
 సౌర్యం పయః |
 వాయవ్య ఆజ్యభాగః |
 యజమానో వా అశ్వః |

అగ్ంహసా వా ఏష గృహీతః |
 యస్యాశ్వో మేధాయ ప్రోక్షితోఽధ్యేతి |
 యదగ్ంహోముచే నిర్వపతి |
 అగ్ంహస ఏవ తేన ముచ్యతే |
 యజమానో వా అశ్వః |
 రేతసా వా ఏష వ్యృధ్యతే || 66 ||

యస్యాశ్వో మేధాయ ప్రోక్షితోఽధ్యేతి |
 సౌర్యగ్ం రేతః |
 యథ్సౌర్యం పయో భవతి |
 రేతసైవైనగ్ం స సమర్థయతి |
 యజమానో వా అశ్వః |
 గర్భైర్వా ఏష వ్యృధ్యతే |
 యస్యాశ్వో మేధాయ ప్రోక్షితోఽధ్యేతి |
 వాయవ్యా గర్భాః |
 యద్వాయవ్య ఆజ్యభాగో భవతి |
 గర్భైరేవైనగ్ం స సమర్థయతి |
 అథో యస్యైషాఽశ్వమేధే ప్రాయశ్చితిః క్రియతే |
 ఇష్ట్యా వసీయాన్భవతి || 67 ||

విందత్యశ్లోణో హైవ భవత్యధీయాదృద్ధయతే గర్భైరేవనగ్ం సమర్థయతి ద్వే చ || 17 ||

తదాహుః |

ద్వాదశ బ్రహ్మాదనాంధుగ్గస్థితే నిర్వపేత్ |

ద్వాదశభిర్వేష్టిభిర్యజేతేతి |

యదిష్టిభిర్యజేత |

ఉపనాముక ఏనం యజ్ఞః స్యాత్ |

పాపీయాగ్న్స్తు స్యాత్ |

ఆప్తాని వా ఏతస్య ఛందాగ్ంసి |

య ఈజానః |

తాని క ఏతావదాశు పునః ప్రయుంజీతేతి |

సర్వా వై సగ్గస్థితే యజ్ఞే వాగాప్యతే || 68 ||

సాఽఽప్తా భవతి యాతయాంనీ |

కూరీకృతేవ హి భవత్యరుష్కృతా |

సా న పునః ప్రయుజ్యేత్యాహుః |

ద్వాదశైవ బ్రహ్మాదనాంధుగ్గస్థితే నిర్వపేత్ |

ప్రజాపతిర్వా ఓదనః |

యజ్ఞః ప్రజాపతిః |

ఉపనాముక ఏనం యజ్ఞో భవతి |

న పాపీయాన్భవతి |

ద్వాదశ భవంతి |

ద్వాద॑శ మా॒సాః సం॒వత్స॑రః |
సం॒వత్స॑ర ఏ॒వ ప్ర॒తితి॑ష్ఠతి || 69 ||

ఆ॒వ్యతే సం॒వత్స॑ర ఏ॒కం చ || 18 ||

ఏ॒ష వై వి॒భూర్నామ॑ య॒జ్ఞః |
సర్వ॑గ్ం హ వై తత్ర వి॒భు భ॑వతి |
యత్రై॒తేన॑ య॒జ్ఞేన॑ య॒జంతే॑ |
ఏ॒ష వై ప్ర॒భూర్నామ॑ య॒జ్ఞః |
సర్వ॑గ్ం హ వై తత్ర ప్ర॒భు భ॑వతి |
యత్రై॒తేన॑ య॒జ్ఞేన॑ య॒జంతే॑ |
ఏ॒ష వా ఊర్జ॑స్వాన్నామ॑ య॒జ్ఞః |
సర్వ॑గ్ం హ వై తత్రోర్జ॑స్వద్భవతి |
యత్రై॒తేన॑ య॒జ్ఞేన॑ య॒జంతే॑ |
ఏ॒ష వై పయ॑స్వాన్నామ॑ య॒జ్ఞః || 70 ||

సర్వ॑గ్ం హ వై తత్ర పయ॑స్వద్భవతి |
యత్రై॒తేన॑ య॒జ్ఞేన॑ య॒జంతే॑ |
ఏ॒ష వై వి॒ధృతో॑ నామ॑ య॒జ్ఞః |
సర్వ॑గ్ం హ వై తత్ర వి॒ధృతం॑ భవతి |
యత్రై॒తేన॑ య॒జ్ఞేన॑ య॒జంతే॑ |
ఏ॒ష వై వ్యావృ॑త్తో నామ॑ య॒జ్ఞః |
సర్వ॑గ్ం హ వై తత్ర వ్యావృ॑త్తం భవతి |

యత్రైతేన॑ యజ్ఞేన॑ యజంతే॑ ।
 ఏష॑ వై ప్రతిష్ఠితో॑ నామ॑ యజ్ఞః ।
 సర్వగ్ం॑ హ వై తత్ర॑ ప్రతిష్ఠితం॑ భవతి ॥ 71 ॥

యత్రైతేన॑ యజ్ఞేన॑ యజంతే॑ ।
 ఏష॑ వై తేజస్వీ॑ నామ॑ యజ్ఞః ।
 సర్వగ్ం॑ హ వై తత్ర॑ తేజస్వీ॑ భవతి ।
 యత్రైతేన॑ యజ్ఞేన॑ యజంతే॑ ।
 ఏష॑ వై బ్రహ్మవర్చ॑సీ నామ॑ యజ్ఞః ।
 ఆ హ॑ వై తత్ర॑ బ్రాహ్మణో॑ బ్రహ్మవర్చ॑సీ జాయతే॑ ।
 యత్రైతేన॑ యజ్ఞేన॑ యజంతే॑ ।
 ఏష॑ వా అతివ్యాధీ॑ నామ॑ యజ్ఞః ।
 ఆ హ॑ వై తత్ర॑ రాజన్యోఽతివ్యాధీ॑ జాయతే॑ ।
 యత్రైతేన॑ యజ్ఞేన॑ యజంతే॑ ।
 ఏష॑ వై దీర్ఘో॑ నామ॑ యజ్ఞః ।
 దీర్ఘాయు॑షో హ వై తత్ర॑ మనుష్యా॑ భవంతి ।
 యత్రైతేన॑ యజ్ఞేన॑ యజంతే॑ ।
 ఏష॑ వై క్షప్తో॑ నామ॑ యజ్ఞః ।
 కల్ప॑తే హ వై తత్ర॑ ప్రజాభ్యో॑ యోగక్షేమః॑ ।
 యత్రైతేన॑ యజ్ఞేన॑ యజంతే॑ ॥ 72 ॥

పయస్వా॑న్నామ॑ యజ్ఞః ప్రతిష్ఠితం॑ భవతి॑ యత్రైతేన॑ యజ్ఞేన॑ యజంతే॑ షట్పు॑ ॥ 19 ॥

ఏ॒ష వై వి॒భూః ప్ర॒భూరూ॑ర్జస్వా॒న్సృయ॑స్వాన్ వి॒ధృతో॑ వ్యావృ॒తతః॑
ప్రతి॑ష్ఠితస్తేజస్వి బ్ర॒హ్మవర్చ॑స్యతి॒వ్యాధీ॑ దీ॒ర్ఘః క్షప్తో॑ ద్వాద॒శ ॥

తా॒ర్యేణా॒శ్వగ్ం సంజ్ఞ॑పయంతి ।
య॒జ్ఞో వై తా॒ర్ప్యం ।
య॒జ్ఞేనై॒వైనగ్ం సమ॑ర్థయంతి ।
యామే॒న సా॒మ్నా ప్రస్తో॑తానూపతిష్ఠతే ।
యమ॑లోకమే॒వైనం గమ॑యతి ॥
తా॒ర్యే చ కృ॑త్యధీ॒వాసే చా॒శ్వగ్ం సంజ్ఞ॑పయంతి ।
ఏ॒తద్వై ప॑శూనాగ్ం రూ॒పం ।
రూ॒పేణై॒వ ప॑శూనవరుంధే ।
హి॒రణ్య॑కశిపు భవతి ।
తే॒జసో॑వరుద్వై ॥ 73 ॥

రు॒క్మో భ॑వతి ।
సు॒వర్గ॑స్య లో॒కస్యాను॑ఖ్యాత్యై ।
అశ్వో భవతి ।
ప్ర॒జాప॑తేరా॒ప్త్యై ।
అ॒స్య వై లో॒కస్య రూ॒పం తా॒ర్ప్యం ।
అంత॑రిక్షస్య కృ॒త్యధీ॒వాసః ।
ది॒వో హి॒రణ్య॑కశిపు ।
ఆది॑త్యస్య రు॒క్మః ।

ప్ర॒జాప॑తే॒రశ్వః॑ ।

ఇ॒మమే॑వ లో॒కం తా॑ర్వ్యేణా॒ప్నోతి॑ ॥ 74 ॥

అంత॑రిక్షం కృత్యధీ॒వాసే॑న ।

ది॒వగ్ం॑ హి॒రణ్య॑కశిపు॒నా ।

ఆది॑త్యగ్ం రుక్మే॒ణ ।

అశ్వే॒నైవ మే॒ధ్యేన॑ ప్ర॒జాప॑తేః సాయు॒జ్యగ్ం॑ స॒లోక॑తామా॒ప్నోతి॑ ।

ఏ॒తాసా॑మే॒వ దే॒వతా॑నాగ్ం సాయు॒జ్యం ।

సా॒ర్ఘ్ణితా॑గ్ం స॒మాస॑లోకతామా॒ప్నోతి॑ ।

యో॒ఽశ్వ॑మే॒ధేన॑ య॒జతే॑ ।

య ఉ చై॒నమే॑వం వే॒ద ॥ 75 ॥

అ॒వరు॑ద్ధ్యా ఆ॒ప్నోత్య॒ష్టా చ॑ ॥ 20 ॥

ఆది॑త్యాశ్చాంగి॒రసశ్చ॑ సు॒వర్గే॑ లో॒కేఽస్ప॑ర్ధంత ।

తే॒ఽంగి॑రస ఆది॒త్యేభ్యః॑ ।

అ॒ముమా॑దిత్యమ॒శ్వగ్గ్ శ్వే॒తం భూ॑తం దక్షి॒ణామ॑న॒యన్న్ ।

తే॒ఽబ్రు॑వన్న్ ।

యం నో॒ఽనే॒ష్ఠ ।

స వ॒ర్యోఽభూ॑దితి ।

తస్మా॑ద॒శ్వగ్ం॑ స॒వర్యే॑త్యాహ్వా॒యంతి॑ ।

తస్మా॑ద్యజ్ఞే॒ వరో॑ దీ॒యతే॑ ।

యత్ప్రజాపతిరాలభ్యోఽశ్వోఽభవత్ |

తస్మాదశ్వో నామ || 76 ||

యచ్ఛ్వయదరురాసీత్ |

తస్మాదర్వా నామ |

యథ్సద్యో వాజాంథమజయత్ |

తస్మాద్వాజీ నామ |

యదసురాణాం లోకానాదత్త |

తస్మాదాదిత్యో నామ |

అగ్నిర్వా అశ్వమేధస్య యోనిరాయతనం |

సూర్యోఽగ్నేర్యోనిరాయతనం |

యదశ్వమేధేఽగ్నా చిత్త్య ఉత్తరవేదిముపవపతి |

యోనిమంతమేవైనమాయతనవంతం కరోతి || 77 ||

యోనిమానాయతనవాన్భవతి |

స ఏవం వేద |

ప్రాణాపానౌ వా ఏతౌ దేవానాం |

యదర్కాశ్వమేధౌ |

ప్రాణాపానావేవాపరుంధే |

ఓజో బలం వా ఏతౌ దేవానాం |

యదర్కాశ్వమేధౌ |

ఓజో బలమేవాపరుంధే |

అగ్ని॒ర్వా అ॒శ్వమే॑ధస్య॒ యోని॑రాయత॒నం ।
 సూర్యో॒గ్గ్నేర్యోని॑రాయత॒నం ।
 యద॒శ్వమే॑ధే॒గ్నో చి॑త్య ఉత్త॒రవే॑దిం చి॒నోతి॑ ।
 తావ॑ర్కాశ్వమే॒ధౌ ।
 అర్కాశ్వమే॒ధావే॑వాపరుంధే ।
 అథో॑ అర్కాశ్వమే॒ధయో॑రే॒వ ప్రతి॑తిష్ఠతి ॥ 78 ॥

నామ॑ కరోతి॒ సూర్యో॒గ్గ్నేర్యోని॑రాయత॒నం చ॒త్వారి॑ చ ॥ 21 ॥

ప్ర॒జాప॑తిం వై దే॒వాః పి॒తరం॑ ।
 ప॒శుం భూ॑తం మే॒ధాయా॑లభంత ।
 త॒మాల॑భ్యోపా॒వసన్॑న్ ।
 ప్రాత॑ర్యష్టాస్మ॒హ ఇతి॑ ।
 ఏకం॑ వా ఏ॒తద్దే॒వానా॑మహః ।
 య॒థ్నం॑వథ్న॒రః ।
 తస్మా॑దశ్వః పు॒రస్తా॑థ్నంవథ్న॒ర ఆల॑భ్యతే ।
 యత్ప్ర॑జాప॒తిరాల॑భ్యో॒శ్వోభ॑వత్ ।
 తస్మా॑దశ్వః ।
 య॒థ్నద్యో॑ మే॒ధోభ॑వత్ ॥ 79 ॥

తస్మా॑దశ్వమే॒ధః ।
 వేదు॑కో॒శ్వమా॑శుం భ॒వతి॑ ।
 య ఏ॒వం వే॑ద ।

యద్వై తత్ప్రజాపతిరాలభోఽశ్వోఽభవత్ |
 తస్మాదశ్వః ప్రజాపతేః పశూనామనురూపతమః ||
 ఆఽస్య పుత్రః ప్రతిరూపో జాయతే |
 య ఏవం వేద |
 సర్వాణి భూతాని సంభృత్యాలభతే |
 సమేనం దేవాస్తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయ భరంతి |
 యోఽశ్వమేధేన యజతే || 80 ||

య ఉ చైనమేవం వేద |
 ఏతద్వై తద్దేవా ఏతాం దేవతాం |
 పశుం భూతం మేధాయాలభంత |
 యజ్ఞమేవ |
 యజ్ఞేన యజ్ఞమయజంత దేవాః |
 కామప్రం యజ్ఞమకుర్వత |
 తేఽమృతత్వమకామయంత |
 తేఽమృతత్వమగచ్ఛన్ |
 యోఽశ్వమేధేన యజతే |
 దేవానామేవాయనేనైతి || 81 ||

ప్రాజాపత్యేనైవ యజ్ఞేన యజతే కామప్రేణ |
 అపునర్మారమేవ గచ్ఛతి |
 ఏతస్య వై రూపేణ పురస్తాత్ప్రాజాపత్యమృషభం తూపరం

బ॒హు॒రూ॒ప॒మా॒ల॒భ॒తే |
 స॒ర్వే॒భ్యః॒ కా॒మే॒భ్యః |
 స॒ర్వ॒స్యా॒ప్త్యై |
 స॒ర్వ॒స్య॒ జి॒త్వై |
 స॒ర్వ॒మే॒వ తే॒నా॒ప్నో॒తి |
 స॒ర్వం॒ జ॒య॒తి |
 యో॒ఽశ్వ॒మే॒ధేన॒ య॒జ॒తే |
 య॒ ఉ॒ చైన॒మే॒వం వేద॑ || 82 ||

మే॒ధో॒ఽభ॒వ॒ద్య॒జ॒త ఏ॒తి వేద॑ || 22 ||

యో॒ వా అ॒శ్వ॒స్య మే॒ధ్య॒స్య లో॒మ॒నీ వేద॑ |
 అ॒శ్వ॒స్యై॒వ మే॒ధ్య॒స్య లో॒మం లో॒మం॒జు॒హోతి |
 అ॒హో॒రా॒త్రే వా అ॒శ్వ॒స్య మే॒ధ్య॒స్య లో॒మ॒నీ |
 య॒థ్నా॒యం ప్రా॒తర్జు॒హోతి |
 అ॒శ్వ॒స్యై॒వ మే॒ధ్య॒స్య లో॒మం లో॒మం॒జు॒హోతి |
 ఏ॒తద॒ను॒కృ॒తి హ॒ స్మ వై పు॒రా |
 అ॒శ్వ॒స్య మే॒ధ్య॒స్య లో॒మం లో॒మం॒జు॒హ్వాతి |
 యో॒ వా అ॒శ్వ॒స్య మే॒ధ్య॒స్య పదే॑ వేద॑ |
 అ॒శ్వ॒స్యై॒వ మే॒ధ్య॒స్య పదే॑ పదే॑ జు॒హోతి |
 ద॒ర్శ॒పూ॒ర్ణ॒మా॒సౌ వా అ॒శ్వ॒స్య మే॒ధ్య॒స్య పదే॑ || 83 ||

యద్ధర్శపూర్ణమాసౌ యజతే |
 అశ్వస్యైవ మేధ్యస్య పదే పదే జుహోతి |
 ఏతదనుకృతి హ స్మ వై పురా |
 అశ్వస్య మేధ్యస్య పదే పదే జుహ్వతి |
 యో వా అశ్వస్య మేధ్యస్య వివర్తనం వేద |
 అశ్వస్యైవ మేధ్యస్య వివర్తనే వివర్తనే జుహోతి |
 అసౌ వా ఆదిత్యోఽశ్వః |
 స ఆహవనీయమాగచ్ఛతి |
 తద్వివర్తతే |
 యదగ్నిహోత్రం జుహోతి |
 అశ్వస్యైవ మేధ్యస్య వివర్తనే వివర్తనే జుహోతి |
 ఏతదనుకృతి హ స్మ వై పురా |
 అశ్వస్య మేధ్యస్య వివర్తనే వివర్తనే జుహ్వతి || 84 ||

పదే అగ్నిహోత్రం జుహోతి త్రిణి చ || 23 ||

ప్రజాపతిస్తమష్టాదశిభిః ప్రజాపతిరకామయతోభావస్మై
 యుంజంతి తేజసాఽప ప్రాణా అప శ్రీరూర్ధ్వాం ప్రజాపతిః
 ప్రేణాఽను ప్రథమేన ప్రజాపతిరకామయత మహాన్ వైశ్వదేవో
 వా అశ్వోఽశ్వస్య ప్రజాపతిస్తం యజ్ఞక్తుభిరప
 శ్రీర్భ్రాహ్మణౌ సర్వేషు వారుణో యద్యశ్వం తదాహురేష వై
 విభూస్తార్వ్యేణాఽదిత్యాః ప్రజాపతిం పితరం యో వా
 అశ్వస్య మేధ్యస్య లోమనీ త్రయోవిగ్ంశతిః || 23 ||

ప్ర॒జాప॑తి॒రస్మి॒న్లోక॑ ఉ॒త్తర॑తః శ్రియ॑మే॒వ
ప్ర॒జాప॑తి॒రకా॑మయత మహాన్ య॒త్ప్రాతః॑ ప్ర వా ఏ॒ష
ఏ॒భ్యో లో॒కేభ్యః॑ సర్వ॑గ్ం హ వై తత్ర పయ॑స్వద్య
ఉ చై॒నమే॒వం వేద॑ చ॒త్వార్య॑శీతిః || 84 ||

ప్ర॒జాప॑తి॒రశ్వ॑మే॒ధం జు॑హ్వతి ||

|| ఇతి కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణే
తృతీయాష్టకే నవమః ప్రశ్నః సమాప్తః ||